

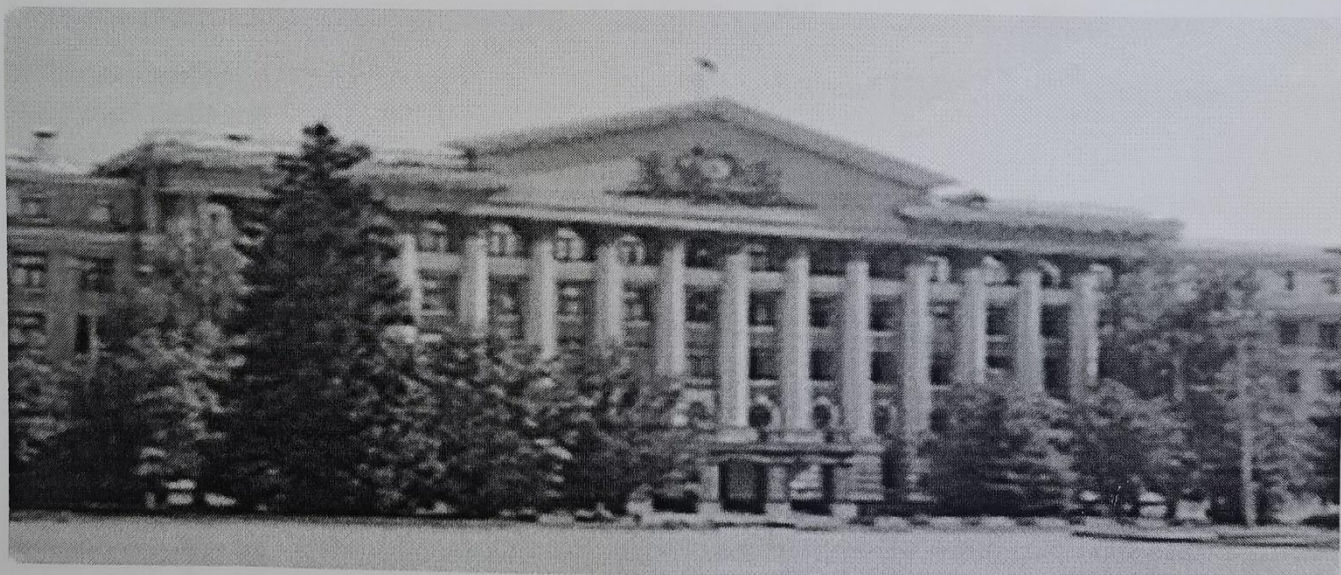
**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра конституційного права та прав людини
Кафедра публічного управління та адміністрування**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор НАВС
полковник поліції
Станіслав ГУСАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПУБЛІЧНЕ ПРАВО: ПРАКТИКА ТЛУМАЧЕННЯ І
ЗАСТОСУВАННЯ»**

Статус дисципліни: мажор (обов'язкова)
Рівень вищої освіти: другий
Ступінь вищої освіти: магістр
Галузі знань: 08 Право
Спеціальність: 081 Право
Форми здобуття вищої освіти: денна, заочна
Мова навчання: українська
Навчальний рік розроблення: 2023
Форма підсумкового контролю: екзамен

Київ - 2023 рік

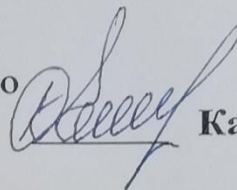
Розробники:

Ігор ПАСТУХ – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Національної академії внутрішніх справ

Андрій ОСАУЛЕНКО – доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри конституційного права та прав людини протокол від 21.09.2023 № 2

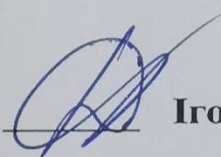
Т.в.о. завідувач кафедри конституційного права та прав людини

Катерина СЬОХ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування Протокол від 05.10.2023 № 3

Завідувач кафедри публічного управління та адміністрування

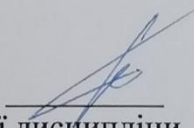
Ігор ПАСТУХ

Схвалено науково-методичною радою НАВС Протокол від 22.10.2023 № 13

Голова науково-методичної ради

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20_/20_ н.р. без змін, зі змінами (Додаток ___).

Станіслав ГУСАРЄВ

протокол засідання кафедри від __.__.20__ № __

протокол науково-методичної ради від __.__.20__ № __

Завідувач кафедри
Завідувач кафедри

Голова НМР   Станіслав ГУСАРЄВ

протокол засідання кафедри від __.__.20__ № __

протокол науково-методичної ради від __.__.20__ № __

Завідувач кафедри
Завідувач кафедри

Голова НМР   Станіслав ГУСАРЄВ

протокол засідання кафедри від __.__.20__ № __

протокол науково-методичної ради від __.__.20__ № __

Завідувач кафедри
Завідувач кафедри

Голова НМР   Станіслав ГУСАРЄВ

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Робочу програму навчальної дисципліни «Публічне право: практика тлумачення і застосування» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістра.

«Публічне право: практика тлумачення і застосування» є нормативною (обов'язковою) навчальною дисципліною, яка вивчає норми та правові інститути, суспільні відносини, врегульовані ними, практику реалізації норм і інститутів конституційного, адміністративного та міжнародного права, аналізує закономірності їхнього розвитку тощо. З цією метою наука покликана визначати закономірності розвитку конституційного, адміністративного та міжнародного права, формулювати практичні поради з метою вдосконалення їх системності та практики.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є:

- поняття, предмет та метод правового регулювання конституційного права та його джерела;
- поняття, етапи та основні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні та практика Європейського суду з прав людини у справах проти України;
- конституційно-правовий статус органів державної влади та їх взаємодія;
- поняття конституційної скарги, порядок звернення до Конституційного суду України та основні аспекти застосування його рішень та висновків;
- особливості функціонування місцевої публічної влади в Україні;
- сучасні міжнародні судові установи та практика розгляду спорів за участі України;
- особливості функціонування міжнародних інституцій у сфері правоохоронної діяльності;
- сучасні аспекти реалізації адміністративного права, розвитку адміністративного права України як галузі публічного права, адміністративно-процедурного законодавства, надання адміністративних послуг.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Публічне право: практика тлумачення і застосування» є опанування методології дослідження сутності і змісту конституційних та міжнародно-правових явищ в цілому і, зокрема, теорії конституціоналізму, основних напрямків новітньої конституційної реформи, а також правової основи захисту прав людини міжнародними організаціями та міжнародно-правового співробітництва, засвоїти якісні зміни та оновлення, що відбуваються в адміністративному законодавстві на сучасному етапі; прищепити здобувачам комплекс практичних знань і навичок, необхідних для формування в них високої професійної майстерності; глибше вивчити останні зміни та доповнення, внесені до чинного адміністративного законодавства, виробити у здобувачів вміння правильно реалізовувати його норми до конкретних правових ситуацій при здійсненні правозастосовчої діяльності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Публічне право: практика тлумачення і застосування» є:

- набуття здобувачами ступеня вищої освіти магістра знань, умінь і навичок (компетентностей) ефективно реалізовувати набуті теоретичні знання в науково-дослідній та практичній діяльності;

- детальне вивчення нормативно-правової бази, яка є джерелом конституційного та міжнародного права;

- досягнення такого кваліфікаційного рівня підготовки випускника, при якому він повинен оволодіти основними загальними та фаховими компетентностями;

збагачення здобувачів теоретичними знаннями щодо засвоєння ними різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань реалізації адміністративного законодавства; розвиток правового мислення, вміння критично обмірковувати проблемні питання, мати про них свою аргументовану думку; засвоєння основних проблем реалізації адміністративного законодавства, знання сучасних тенденцій його розвитку в межах правової політики в Україні.

Перереквізити:

Теорія держави та права, Конституційне право, Міжнародне право, Право Європейського Союзу, Міжнародний захист прав людини, Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності. Адміністративне право, Адміністративний процес.

Постреквізити: Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Програмні компетентності (інтегральні, загальні та фахові) відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти магістра.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

- Здатність проводити дослідження на відповідному рівні (ЗК 2);
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3);
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК 4);
- Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК 7);
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК 8).
- Здатність працювати в міжнародному контексті (ЗК 9).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК1);
- Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного права, а також кримінальної юстиції (СК5);

- Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію (СК6);
- Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні (СК7);
- Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів (СК8).
- Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування (СК10);
- Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів (СК11).
- Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК13).
- Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини (СК14);
- Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості (СК15).

Результати навчання:

- Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання (РН 1);
- Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами (РН 2);
- Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, та наводити переконливі аргументи (РН 6);
- Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання (РН 7);
- Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності (РН 8);
- Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції (РН 11);
- Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів (РН 13);
- Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування (РН 14);
- Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування (РН 15);
- Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності (РН 17).

Знання, уміння, навички. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі ступеня вищої освіти магістра повинні

знати:

- поняття та значення конституційного права та принципів Конституції України, а також основні напрями розвитку конституційної реформи в Україні;
- поняття, етапи та основні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні та практику Європейського суду з прав людини у справах проти України;
- правовий статус органів державної влади та особливості їх взаємодії;
- поняття конституційної скарги та порядок звернення до Конституційного суду України;
- основні аспекти застосування рішень та висновків Конституційного Суду України та його позиції з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина та організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади;
- особливості функціонування місцевої публічної влади в Україні;
- поняття та проблеми міжнародно-правового співробітництва України з суб'єктами міжнародного права;
- основні аспекти діяльності міжнародних організацій в контексті захисту прав і свобод на міжнародному рівні;
- 1) на понятійному рівні: діюче адміністративне законодавство та актуальні проблеми його розвитку; правові підстави надання публічною адміністрацією адміністративних послуг; поняття адміністративних процедур та можливості їх здійснення як в Україні, так і в іноземних державах;
- 2) на фундаментальному рівні: систему виконавчої влади, правове положення суб'єктів, що її здійснюють; сутність актуальних проблем сучасного адміністративного права; проблеми реалізації норм адміністративного права публічною адміністрацією; можливість удосконалення форм та методів публічного адміністрування; організацію діяльності по наданню адміністративних послуг юридичним та фізичним особам публічною адміністрацією;
- 3) на практично-творчому рівні: заходи з усунення прогалин і суперечностей в адміністративному законодавстві та напрями його удосконалення; особливості визначення меж юрисдикції суб'єктів владних повноважень; концептуальні засади формування та розвитку адміністративного законодавства України; порядок здійснення адміністративних процедур, прийняття процедурних рішень;

уміти:

- давати усні та письмові аргументовані відповіді з питань навчальної дисципліни;
- аналізувати нормативно-правові акти України та міжнародні документи і давати правову оцінку;
- здійснювати співвідношення національного та міжнародного законодавства;
- визначати вплив правової регіоналізації та локалізації на національну правову систему;
- використовувати теоретичні знання в юридичній практиці;

- здійснювати правий аналіз національних та міжнародних правових актів, давати кваліфіковані юридичні висновки;
- визначати проблеми процесу узгодження міжнародного права і національних правових систем.
- формулювати шляхи, принципи, фори та методи трансформації правової системи України;
- на репродуктивному рівні: відтворювати основні поняття та категорії, що відображають сутність актуальних проблем реалізації адміністративного законодавства, положень нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів публічної адміністрації;
- на алгоритмічному рівні: довільно використовувати засвоєні знання для розв'язання типових ситуацій, що виникають у процесі реформування адміністративного законодавства та системи публічної адміністрації, а також організувати свою діяльність на основі певного алгоритму;
- на евристичному рівні: орієнтуватися в основних засадах формування та удосконалення адміністративного права; шляхи розв'язання нетипових задач, що виникають у юристів при роботі пов'язаній зі сферами публічного адміністрування.
- на творчому рівні: переосмислювати наявні знання стосовно нових фактів; адаптувати раніше отриманий досвід до змінюваних умов та нестандартних ситуацій; варіативно виконувати професійні завдання;

навички:

- використовувати понятійно-категоріальний апарат при вирішенні правових проблем;
- застосувати теоретичні знання для високопрофесійного виконання службових обов'язків в процесі правореалізаційної та правозастосовної діяльності;
- практично застосовувати набуті знання при підготовці курсових робіт та наукових досліджень;
- формулювати та обґрунтовувати правові висновки, пропозиції, рекомендації.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу по Розділу 1 здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри конституційного права та прав людини НАВС, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: k003@naiu.kiev.ua.

Консультативну допомогу по Розділу 2 здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри публічного управління та адміністрування, які безпосередньо проводять заняття (Пн–Пт з 9:00 до 16:00), або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою: електронна пошта: k004@naiu.kiev.ua,

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань Право	Нормативна	
	Спеціальність (081)		
Кількість розділів – 2		Рік підготовки	
			1
Семестр			
		2	
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти: магістр	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи		12 год.	8 год.
		Семінарські	
		26 год.	16 год.
		Практичні	
		12 год.	-
		Самостійна робота	
		70 год.	96 год.
	Вид контролю:		
	екзамен	екзамен	

3. Тематичний план

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Нормативний обсяг годин	Усього годин з викладачем	З них				Нормативний обсяг годин	Усього годин з викладачем	З них			
			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Самостійна робота			Лекцій	Семінарських занять	Практичних занять	Самостійна робота
Розділ 1. Конституційне право: практика тлумачення та застосування												
Тема 1.1 Конституційне право та сучасна конституційна реформа	11	4	2	2	-	7	10	4	2	2	-	6
Тема 1.2. Система конституційних органів державної влади та їх взаємодія. Діяльність Конституційного Суду України	13	6	-	4	2	7	9	2		2	-	7
Тема 1.3. Місцева публічна влада в Україні: сутність, система та повноваження	8	2	-	2	-	6	9	2		2	-	7
Тема 1.4. Міжнародні договори України та участь у міжнародних організаціях	13	6	2	4	-	7	11	4	2	2	-	7
Тема 1.5. Міжнародні судові установи та практика розгляду спорів за участі України	9	2	-	-	2	7	7	-	-	-	-	7
Тема 1.6. Співробітництво держав у протидії міжнародним злочинам	13	6	2	2	2	7	7	-	-	-	-	7
Тема 1.7. Міжнародні інституції у сфері правоохоронної діяльності	8	2	-	2	-	6	7	-	-	-	-	7
Всього годин:	75	28	6	16	6	47	60	12	4	8	-	48
Розділ 2 Адміністративне право: практика тлумачення та застосування												
Тема 2.1. Актуальні	14	6	2	4	-	8	16	4	2	2	-	12

проблеми адміністративного права												
Тема 2.2. Адміністративно-процедурне право.	16	8	2	2	4	8	16	6	2	4	-	10
Тема 2.3.Реалізації адміністративного права у сфері надання адміністративних послуг	15	8	2	4	2	7	13	2	-	2	-	11
Всього розділ 2	45	22	6	10	6	23	45	12	4	8	-	33
Всього по дисципліні	120	50	12	26	12	70	120	24	8	16	-	96
Підсумковий контроль	екзамен											

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Конституційне право: практика тлумачення та застосування

Тема 1.1. Конституційне право та сучасна конституційна реформа

Поняття і предмет галузі конституційного права. Співвідношення термінів “конституційне право” і “державне право”. Місце та роль конституційного права в системі права України.

Система галузі конституційного права. Поняття та види конституційно-правових інститутів. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, види та структура. Специфіка конституційно-правових норм.

Джерела галузі конституційного права України. Види джерел та їх юридична природа. Місце Конституції України та конституційних законів у системі джерел галузі конституційного права.

Поняття, предмет та система науки конституційного права. Конституційне право як навчальна дисципліна.

Поняття, ознаки та основні положення теорії конституціоналізму.

Визначення конституції та її сутність. Юридична та фактична конституція. Формальна та матеріальна конституція. Конституціоналізм, теоретичне обґрунтування необхідності функціонування конституції, предмет та функції конституції. Види конституцій. Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. Установчий характер конституційних положень. Місце конституції в системі національного законодавства. Зміст та значення принципів Конституції України за офіційною конституційною доктриною України.

Конституційна відповідальність.

Історія конституційного розвитку України. Перша конституція Української незалежної держави – Конституція УНР від 29 квітня 1918 р. Конституції України радянського періоду. Основні етапи та напрямки новітньої

конституційної реформи в Україні. Особливості прийняття Конституції України 1996 р.

Основні риси та особливості Конституції України 1996 р. Структура Основного Закону нашої держави. Юридичні властивості Конституції України. Правова охорона Конституції України.

Значення Конституції України для розвитку української державності.

Поняття, етапи та основні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні.

Тема 1.2. Система конституційних органів державної влади та їх взаємодія. Діяльність Конституційного Суду України

Особливість виборчої системи України. Призначення виборів, утворення виборчих органів і виборчих округів. Порядок висування та реєстрація кандидатів. Порядок проведення голосування, підрахунок голосів і встановлення результатів голосування. Повторне голосування і повторні вибори.

Загальна теорія і стан парламентаризму в Україні.

Місце та роль Верховної Ради України в механізмі державної влади. Компетенція Верховної Ради України: поняття, конституційне закріплення. Законодавча компетенція. Питання, що визначаються та встановлюються виключно законами України. Організація роботи Верховної Ради України. Органи та посадові особи Верховної Ради України. Порядок роботи Верховної Ради України. Законодавчий процес та інші парламентські процедури. Стадії законодавчого процесу. Поняття законодавчої ініціативи. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: порядок призначення, повноваження, акти реагування.

Новітня історія становлення інституту глави держави в Україні: уроки недалекого минулого.

Поняття глави держави, юридичні форми глави держави. Місце та роль Президента України в механізмі державної влади. Функції Президента України. Компетенція Президента України. Конституційні засади взаємовідносин Президента України і Верховної Ради України та його повноваження у сфері законодавчої влади. Конституційні засади взаємовідносин Президента України з органами виконавчої влади.

Поняття та зміст виконавчої влади. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади. Поняття уряду держави та його функції. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: система, порядок формування та основні завдання.

Конституційний Суд України. Порядок утворення та повноваження Конституційного Суду. Організація та діяльність Конституційного Суду. Правовий статус судді Конституційного Суду. Особливості конституційного провадження.

Поняття конституційної скарги. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України. Порядок застосування рішень та висновків Конституційного Суду України судами загальної юрисдикції. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина.

Тема 1.3. Місцева публічна влада в Україні: сутність, система та повноваження

Гене́за місцевої публічної влади. Історичні джерела про місцеву публічну владу в Україні та світі. Етапи становлення місцевої публічної влади в незалежній Україні. Місцева публічна влада в сучасній Україні: поняття та ознаки. Принципи місцевої публічної влади в Україні. Децентралізація у здійсненні публічної влади. Місце місцевої публічної влади в механізмі держави. Сутність сучасного українського конституціоналізму та його роль в розбудові місцевої публічної влади. Місце та роль місцевої публічної влади в правоохоронній діяльності. Наука муніципального права як теоретико-правова основа сучасного муніципалізму.

Загальна характеристика системи місцевої публічної влади. Поняття організаційної структури місцевої публічної влади. Публічна служба в Україні (державна служба та служба в органах місцевого самоврядування). Принципи публічної служби в Україні. Система місцевих державних адміністрацій. Система територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади. Система місцевого самоврядування в Україні. Характеристика органів місцевого самоврядування (сільська, селищна, міська, районна в місті, районна, обласна рада, виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради). Функції місцевої публічної влади. Особливості здійснення правоохоронної функції на місцевому рівні в Україні. Порядок та принципи формування місцевих державних адміністрацій та територіальних органів центральних органів виконавчої влади. Порядок та принципи формування органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Порядок формування місцевих органів публічної влади у сфері правоохоронної діяльності.

Компетенція місцевих державних адміністрацій у сфері правоохоронної діяльності. Компетенція територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади у сфері правоохоронної діяльності. Компетенція органів місцевого самоврядування у сфері правоохоронної діяльності. Акти органів та посадових осіб місцевої публічної влади. Взаємодія місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування при здійсненні власних повноважень. Взаємодія місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування при здійсненні делегованих повноважень. Особливості

нормативно-правової регламентації компетенції муніципальної поліції як ключового елемента їх правового статусу.

Тема 1.4. Міжнародні договори України та участь у міжнародних організаціях

Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях. Дія міжнародного права в національній правовій системі України.

Міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правопорядок України, зокрема питання наднаціональності. Загальні положення і правовий статус Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.

Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах та систем колективної безпеки. Питання статусу та режиму морських просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах. Міжнародно-правові засади статусу та режиму повітряних та космічних просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах. Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та міжнародні механізми контролю за їх виконанням. Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища.

Тема 1.5. Міжнародні судові установи та практика розгляду спорів за участі України

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю. Міжнародний суд ООН. Гаазький трибунал.

Міжнародно-правові засоби вирішення спорів. Міжнародно-правові підстави та засоби зміни державної території. Практика розгляду спорів за участі України у міжнародних судових установах. Наслідки порушення міжнародно-правових зобов'язань у міжнародному праві.

Тема 1.6. Співробітництво держав у протидії міжнародним злочинам

Дефініції «міжнародне правопорушення», «міжнародний злочин», «злочин міжнародного характеру». Поняття та ознаки міжнародних правопорушень. Склад міжнародних правопорушень. Класифікація міжнародних правопорушень. Міжнародний злочин. Злочин міжнародного характеру. Міжнародний делікт. Міжнародний екстрадиційний злочин. Транснаціональний злочин. Модифікації міжнародного злочину. «Нюрнберзька» модифікація міжнародно-правового злочину. «Гаазька» модифікація міжнародно-правового злочину. «Римська» модифікація

міжнародно-правового злочину. Поняття та підстави міжнародно-правової відповідальності. Види міжнародно-правової відповідальності. Форми політичної міжнародної відповідальності. Форми матеріальної міжнародно-правової відповідальності. Санкції в міжнародному праві.

Історичні передумови міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю. Співвідношення понять „правоохоронна діяльність" та „правозахисна діяльність". Напрями міжнародної правоохоронної діяльності. Поняття та сутність співробітництва держав у боротьбі зі злочинами. Види співробітництва держав у боротьбі з міжнародною злочинністю. Договірні-правові засади міжнародного співробітництва. Інституційні засади міжнародного співробітництва. Система міжнародно-правових принципів співробітництва держав. Загальні принципи міжнародного співробітництва у галузі боротьби зі злочинністю. Спеціальні принципи співробітництва у боротьбі зі злочинністю. Зміст принципів взаємності та добровільності співробітництва. Принцип забезпечення правової допомоги та правового захисту. Принцип обмеження співробітництва тільки у справах про злочини загально кримінального характеру. Принцип невідворотності відповідальності за вчинене правопорушення. Принцип гуманізму. Основні напрями міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю. Форми міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності.

Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів у міжнародному праві. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів. Зобов'язання України щодо відповідальності за міжнародні злочини. Зобов'язання України щодо відповідальності за конвенційні злочини. Інститут екстрадиції в міжнародному праві. Правова основа співробітництва в боротьбі з міжнародними злочинами.

Тема 1.7. Міжнародні інституції у сфері правоохоронної діяльності

Поняття міжнародної правоохоронної організації. Класифікація міжнародних правоохоронних організацій. Правові засади діяльності міжнародних правоохоронних інституцій. ООН як центр координації діяльності держав та міжнародних організацій по боротьбі зі злочинністю. Універсальні міжнародно-правові договори щодо боротьби зі злочинністю: Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності та протоколи до неї; Конвенція ООН проти корупції; Конвенція ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин; Конвенція ООН про боротьбу із захопленням заручників та ін. Основні та допоміжні органи ООН по боротьбі зі злочинністю. Управління ООН по наркотикам та злочинності. Комісія по попередженню злочинності та кримінального правосуддя. Поліція ООН. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Регіональні міжнародно-правові договори щодо боротьби зі злочинністю: Європейська конвенція у сфері кримінального судочинства; Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом; Європейська конвенція про

протидію торгівлі людьми; Конвенція Ради Європи про відмивання, виявлення, вилучення і конфіскацію доходів від злочинної діяльності; Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах; Шанхайська конвенція про боротьбу з тероризмом, сепаратизмом і екстремізмом; Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах; Конвенція Ради Європи про попередження тероризму; Угода держав - учасниць СНД про обмін інформацією у сфері боротьби зі злочинністю. Регіональні міжнародні правоохоронні інституції. Організація американських держав (ОАД). Ліга арабських держав (ЛАД). Рада Європи (РЄ). Європейський Союз (ЄС). Європол.

Розділ 2. Адміністративне право: практика тлумачення та застосування

Тема 2.1. Актуальні проблеми адміністративного права

Оновлення змісту предмета регулювання адміністративного права України. Поняття та особливості публічного адміністрування. Структурні елементи публічного адміністрування. Відносини відповідальності публічної адміністрації. Відносини відповідальності за порушення встановленого порядку і правил (адміністративно-деліктні відносини).

Поняття та структура адміністративного законодавства. Принципи адміністративного законодавства: верховенство права, демократизм, гласність, людиноцентризм, науковість моделювання суспільних відносин, перевага міжнародного права над національним, прогнозування, планування.

2.2.Адміністративно-процедурне право.

Загальнотеоретичні підходи до розуміння юридичних процедур. Публічне адміністрування та адміністративні процедури. Законодавче регулювання адміністративної процедури. Поняття та ознаки адміністративної процедури. Принципи адміністративної процедури. Учасники адміністративних процедур. Види адміністративних процедур та їх зміст.

2.3.Реалізації адміністративного права у сфері надання адміністративних послуг.

Поняття публічних послуг. Види публічних послуг. Поняття та ознаки адміністративних послуг. Правові засади надання адміністративних послуг. Класифікація адміністративних послуг. Правовий статус суб'єкта надання адміністративних послуг. Принципи та основні вимоги до процедури надання адміністративних послуг.

5. Плани семінарських занять

Розділ 1.

Тема 1.1. Конституційне право та сучасна конституційна реформа

Семінарське заняття – 2 год.

1. Конституційне право України: сучасна європейська та вітчизняна теорія розуміння
2. Система галузі конституційного права України: останні тенденції змін
3. Джерела конституційного права України: основні конституційно-правові інтерпретації
4. Конституційно-правова відповідальність як особливий вид юридичної відповідальності
5. Теорія конституціоналізму: поняття, ознаки, основні положення
6. Конституція України: поняття, юридичні властивості, структура, види та процедура внесення змін та доповнень.
7. Зміст та значення принципів Конституції України за офіційною конституційною доктриною України.
8. Поняття, етапи та основні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Яке місце та роль конституційного права в системі національного права України?
2. Що таке конституційно-правова норма та яка їх специфіка?
3. Які підстави класифікації конституційно-правових норм?
4. В чому особливості конституційно-правових принципів та інститутів?
5. В чому особливість предмету, системи, джерел та функцій науки конституційного права?
6. Який порядок прийняття, введення в дію Конституції України та внесення до неї змін?
7. Визначте поняття, основні етапи та головні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні.

Тема 1.2. Система конституційних органів державної влади та їх взаємодія. Діяльність Конституційного Суду України*Семінарське заняття 1 - 2 год.*

1. Народне волевиявлення: останні тенденції змін
2. Вітчизняний парламентаризм: сучасні конституційно-правові аспекти
3. Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні.
4. Виконавча влада в Україні: особливості функціонування та реформування.
5. Порядок формування та повноваження Конституційного Суду.

Семінарське заняття 2 – 2 год.

1. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні.
2. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України.
3. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Види та форми індивідуального доступу до конституційного правосуддя.
2. Конституційна скарга як інститут демократії.
3. Конституційна скарга як прояв дії верховенства права.
4. Конституційна скарга як інститут конституційного права.
5. Конституційна скарга як спосіб вирішення конституційно-правового спору.
6. Модель вітчизняної конституційної скарги та її правова регламентація
7. Інститут конституційного звернення.

Практичне заняття – 2 год.

1. Порядок застосування рішень та висновків Конституційного Суду України судами загальної юрисдикції.
2. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади.
3. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина.

Тема 1.3. Місцева публічна влада в Україні: сутність, система та повноваження

Семінарське заняття – 2 год.

1. Генеза місцевої публічної влади в Україні.
2. Поняття та ознаки місцевої публічної влади.
3. Принципи місцевої публічної влади.
4. Система органів місцевого самоврядування.
5. Поняття та загальна характеристика компетенції місцевої публічної влади.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття

1. Регламентація діяльності місцевої поліції в Україні та зарубіжних країнах.
2. Повноваження місцевих державних адміністрацій в галузі забезпечення законності, правопорядку, прав і свобод громадян.
3. Акти представницьких органів місцевого самоврядування: поняття, види, порядок прийняття.
4. Процедура розгляду та прийняття рішень місцевими радами.

Тема 1.4. Міжнародні договори України та участь у міжнародних організаціях

Семінарське заняття 1 - 2 год.

1. Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України.
2. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях.
3. Дія міжнародного права в національній правовій системі України.

Семінарське заняття 2 - 2 год.

1. Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах та систем колективної безпеки.
2. Питання статусу та режиму морських просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах.
3. Міжнародно-правові засади статусу та режиму повітряних та космічних просторів, зокрема участь України у міжнародних конвенційних механізмах.

Додаткові питання для підготовки до семінарського заняття:

1. Міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правопорядок України.
2. Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та міжнародні механізми контролю за їх виконанням.
3. Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища.

Тема 1.5. Міжнародні судові установи та практика розгляду спорів за участі України

Практичне заняття – 2 год.

1. Встановити наслідки рішення Суду ООН у справі «Румунія проти України» від 3 лютого 2009 р. для нашої держави.
2. Опрацювати Римський статут на визначити функції, юрисдикцію і структуру Міжнародного кримінального суду.
3. Опрацювати рішення Суду Європейського Союзу і встановити їх

значення для України.

4. Порівняти юрисдикцію Європейського суду з прав людини та Суду Європейського Союзу.

Тема 1.6. Співробітництво держав у протидії міжнародним злочинам

Семінарське заняття - 2 год.

1. Основні напрямки міжнародного співробітництва у сфері протидії злочинності.

2. Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів у міжнародному праві.

3. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів.

4. Зобов'язання України щодо відповідальності за міжнародні злочини.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття

1. Зобов'язання України щодо відповідальності за конвенційні злочини.

2. Інститут екстрадиції в міжнародному праві.

3. Правова основа співробітництва в боротьбі з міжнародними злочинами.

Практичне заняття – 2 год.

Завдання до практичного заняття:

1. Складіть схему міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності.

2. Проаналізуйте злочини запропоновані Статутом Нюрнберзького Міжнародного воєнного трибуналу 1945 року.

3. Встановіть аспекти взаємозв'язку екоциду та біоциду як міжнародних злочинів.

4. Проаналізуйте злочини, що посягають на міжнародний правопорядок.

Тема 1.7. Міжнародні інституції у сфері правоохоронної діяльності

Семінарське заняття - 2 год.

1. Поняття та види міжнародних правоохоронних інституцій.

2. Правова основа діяльності міжнародних правоохоронних інституцій.

3. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності в рамках ООН.

4. Регіональні міжнародні правоохоронні інституції.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Класифікація міжнародних правоохоронних організацій.
2. Універсальні міжнародно-правові договори щодо боротьби зі злочинністю.
3. Основні напрями діяльності ООН у сфері міжнародної правоохоронної діяльності.

Розділ 2. Адміністративне право: практика тлумачення та застосування**Тема 2.1. Актуальні проблеми адміністративного права**

Лекція– 2 год.

Семінарське заняття – 4 год.

Питання лекційного заняття:

1. Історико-генетична природа адміністративного права.
2. Розвиток предмету та методу адміністративного права.
3. Адміністративно-деліктні відносини в адміністративному праві
4. Відносини адміністративного судочинства в адміністративному праві

План вивчення теми семінарського заняття:

1. Історико-генетична природа адміністративного права.
2. Розвиток предмету та методу адміністративного права.
3. Адміністративно-деліктні відносини в адміністративному праві
4. Відносини адміністративного судочинства в адміністративному праві
5. Загальні засади реформи адміністративного права.

Тема 2.2.Адміністративно-процедурне право.

Лекція– 2 год.

Семінарське заняття – 2 год

Практичне заняття 4 год.

Питання лекційного заняття:

1. Поняття та характерні риси адміністративних процедур як виду юридичних процедур.
2. Сутність правової категорії «адміністративна процедура». Співвідношення понять «адміністративні процедури» та «адміністративний процес».
3. Правова регламентація адміністративних процедур.
4. Оскарження дій, рішень та бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо адміністративних процедур.

План вивчення теми семінарського заняття:

1. Поняття та характерні риси адміністративних процедур як виду

юридичних процедур.

2. Сутність правової категорії «адміністративна процедура». Співвідношення понять «адміністративні процедури» та «адміністративний процес».

3. Правова регламентація адміністративних процедур.

4. Судове оскарження дій, рішень та бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо адміністративних процедур..

План вивчення теми практичного заняття:

1. Види адміністративних процедур.
2. Заявні адміністративні процедури,
3. Втручальні адміністративні процедури
4. Порядок прийняття та вимоги до процедурного рішення
5. Порядок прийняття та вимоги до адміністративного акта
6. Дискреційні повноваження адміністративного органу
7. Адміністративні процедури під час реалізації функцій публічної адміністрації

2.3.Реалізації адміністративного права у сфері надання адміністративних послуг.

Лекція– 2 год.
Семінарське заняття – 4 год
Практичне заняття 2 год.

Питання лекційного заняття:

1. Поняття та види публічних послуг.
2. Поняття та ознаки адміністративних послуг.
3. Класифікація адміністративних послуг.
4. Правовий статус суб'єкта надання адміністративних послуг.
5. Принципи та основні вимоги до процедури надання адміністративних послуг.

План вивчення теми семінарського заняття:

1. Поняття публічних послуг.
2. Види публічних послуг.
3. Поняття та ознаки адміністративних послуг.
4. Правові засади надання адміністративних послуг
5. Класифікація адміністративних послуг.
6. Правовий статус суб'єкта надання адміністративних послуг.
7. Принципи та основні вимоги до процедури надання адміністративних послуг.
8. Рішення про надання (відмову у наданні) адміністративної послуги

План вивчення теми практичного заняття:

1. Публічна послуга: поняття та правова регламентація. Адміністративна послуга - вид публічних послуг

2. Наведіть основні ознаки адміністративної послуги.
3. Отримання адміністративних послуг в дистанційному режимі.
4. Особливості провадження по видачі дозволів на зброю
5. Адміністративних послуги у сфері реєстрації транспортних засобів
6. Повноваження суб'єктів владних повноважень по видачі ліцензій
5. Оскарження рішень у сфері надання адміністративних послуг

6. Завдання для самостійної роботи

Розділ 1.

Тема 1. 1. Конституційне право та сучасна конституційна реформа

Реферати (доповіді):

1. Підстави конституційно-правової відповідальності.
2. Методологія науки конституційного права.
3. Джерела науки конституційного права України.
4. Етапи виникнення і розвитку світового конституціоналізму.
5. Виникнення і розвиток конституціоналізму в Україні.
6. Конституція Пилипа Орлика як джерело світового конституціоналізму.
7. Конституція УНР 1918 р., як джерело українського конституціоналізму.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Обґрунтуйте як співвідносяться між собою терміни “конституційне право” та “державне право”.
2. Аргументуйте відмінність конституційного права України за його предметом та методами правового регулювання від інших галузей національного права України.
3. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади уповноважуючих, зобов'язуючих та забороняючих конституційно-правових норм (3-4 норми). Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?
4. Користуючись Конституцією України, наведіть приклади конституційно-правових норм, внаслідок реалізації яких виникають конкретні, загальні конституційно-правові відносини і конституційно-правові стани. Яка різниця між цими видами конституційно-правових відносин?
5. Сформулюйте специфіку конституційно-правових норм.
6. Розкрийте структуру конституційно-правових відносин.
7. Визначте зміст понять: природні та позитивіські джерела конституційного права.
8. Ознаки Конституції України.
9. Предмет правового регулювання Конституції України.
10. Функції Конституції України.
11. Основні напрями сучасної конституційної реформи.

12. Основні положення теорії конституціоналізму.
13. Теорія сучасної конституції.
14. Юридичні властивості конституції.
15. Пряма дія норм як юридична властивість конституції.

Тема 1.2. Система конституційних органів державної влади та їх взаємодія. Діяльність Конституційного Суду України

Реферати (доповіді):

1. Повторні вибори та повторне голосування: аспекти співвідношення.
2. Конституційно-правовий статус народного депутата України.
3. Правові форми роботи Президента України.
4. Місце та роль Кабінету Міністрів України у механізмі державної влади.
5. Місце та роль Конституційного Суду України у в системі правосуддя України.
6. Конституційна скарга та конституційне звернення: порівняльний аналіз.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Правовий статус ЦВК в Україні.
2. Правовий статус Голови Верховної Ради України його Першого заступник та заступника Голови Верховної Ради України.
3. Повноваження Президента України в сфері виконавчої влади.
4. Конституційний порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція Кабінету Міністрів України.
5. Характеристика судової гілки влади в Україні.
6. Інститут конституційної скарги та перспективи його розвитку в системі правосуддя.

Тема 1.3. Місцева публічна влада в Україні: сутність, система та повноваження

Реферати (доповіді):

1. Магдебурзьке право на території України.
2. Наука муніципального права як теоретико-правова основа сучасного муніципалізму.
3. Державна служба: поняття, сутність та законодавче регулювання
4. Служба в органах місцевого самоврядування: загальна характеристика.
5. Співвідношення принципів державної служби та служба в органах місцевого самоврядування.
6. Порядок та принципи формування місцевих державних адміністрацій та територіальних органів центральних органів виконавчої влади.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Становлення місцевої публічної влади в незалежній Україні.
2. Природа місцевої публічної влади в Україні та зарубіжних країнах.
3. Зарубіжний досвід публічної служби і його значення для України.

Тема 1.4. Міжнародні договори України та участь у міжнародних організаціях

Реферати (доповіді):

1. Особливості кодифікації права міжнародних договорів.
2. Об'єкт та суб'єкт права міжнародних договорів.
3. Структура міжнародного договору.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Види кодифікації права міжнародних договорів.
2. Особливості порядку укладання міжнародних договорів.
3. Порядок оприлюднення реєстрації та збереження текстів міжнародних договорів України

Тема 1.5. Міжнародні судові установи та практика розгляду спорів за участі України

Реферати (доповіді):

1. Види і форми міжнародно-правової відповідальності.
2. Дипломатичні засоби вирішення міжнародних спорів.
3. Судові засоби вирішення міжнародних спорів.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Проаналізувати поняття міжнародного спору.
2. Розглянути міжнародно-правові способи забезпечення міжнародної безпеки.

Тема 1.6. Співробітництво держав у протидії міжнародним злочинам

Реферати (доповіді):

1. Класифікація міжнародно-правових актів, які регламентують співробітництво держав по боротьбі зі злочинністю.

2. Поняття та сутність правозахисної діяльності.
3. Рівні міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності.

Додаткові завдання для підготовки до семінарського заняття:

1. Принцип взаємності та добровільності співробітництва.
2. Принцип забезпечення правової допомоги та правового захисту.
3. Принцип невідворотності відповідальності за вчинене правопорушення.

Тема 1.7. Міжнародні інституції у сфері правоохоронної діяльності

Реферати (доповіді):

1. Регіональні міжнародно-правові договори щодо боротьби зі злочинністю.
2. Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах.

Завдання для самостійного вивчення:

1. Здійсніть співвідношення понять «міжнародні правоохоронні організації» та «міжнародні правозахисні організації».
2. Визначте універсальні та регіональні правоохоронні організації.
3. Визначте правоохоронні функції НАТО.

**Розділ 2.
Практикум
Доповіді**

Тема 2.1:

1. Камеральна діяльність та адміністративне законодавство
2. Поліцейська діяльність як етап розвитку адміністративного права та законодавства
3. Етап обмеження вільного розсуду адміністрації
4. Конкретизація прав, свобод приватних осіб, які мають забезпечуватися суб'єктами публічної адміністрації,
5. Формування ефективних адміністративних інструментів реалізації прав і свобод у сфері публічного адміністрування як реалізація конституційної формули щодо забезпечення прав і свобод людини.
6. Підвищення ефективності функціонування публічних інститутів держави й суспільства.
7. Уніфікація та закріплення на законодавчому рівні процедур адміністративної діяльності публічної адміністрації.

8. Оптимізація публічного контролю інститутом громадянського суспільства за діяльністю суб'єктів публічної адміністрації.
9. Категорія «відносини адміністративних зобов'язань».
10. Адміністративне законодавство та публічне управління;
11. Адміністративне законодавство та адміністративні послуги;
12. Адміністративне законодавство та відносини відповідальності публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність;
13. Адміністративне законодавство та відповідальність індивідуальних і колективних суб'єктів за порушення встановленого публічною адміністрацією порядку і правил.
14. Джерела та систематизація (способи систематизації) адміністративного законодавства України.

Тема 2.2 :

1. Поняття адміністративної процедури.
2. Види адміністративних процедур на прикладі зарубіжних країн.
3. Адміністративна процедура і адміністративна реформа.
4. Законодавство про адміністративну процедуру
5. Принципи адміністративної процедури
6. Своєчасність і розумний строк
7. Офіційність адміністративної процедури
8. Компетенція адміністративного органу
9. правонаступництво адміністративного органу
10. Адміністративна взаємодопомога
11. Учасники адміністративного провадження та особи, які сприяють розгляду справи
12. Порядок обчислення строків в адміністративному провадженні
13. Ініціювання адміністративного провадження
14. Початок адміністративного провадження та підготовка справи до вирішення
15. Дослідження обставин справи та збирання доказів
16. Особливості адміністративного провадження з великою кількістю осіб
17. Закриття адміністративного провадження
18. Проведення слухання у справі
19. Оформлення та зміст адміністративного акта
20. Форма адміністративного акта
21. Мотивування (обґрунтування) адміністративного акта
22. Право на адміністративне оскарження
23. Відкликання або визнання недійсним адміністративного акта

Тема 2.3:

1. Теорія публічних послуг
2. Державні послуги
3. Муніципальні послуги
4. Адміністративна послуга - результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг.

5. Наявність у особи суб'єктивного права звернення з вимогою про надання адміністративної послуги.
6. Адміністративні послуги з централізованим регулюванням
7. Адміністративні послуги з локальним регулюванням
8. Адміністративні послуги зі «змішаним» регулюванням
9. Адміністративні послуги за галузями законодавства
10. Принцип верховенства права, законності та юридичної визначеності щодо надання адміністративної послуги
11. Принцип оперативності та своєчасності щодо надання адміністративної послуги
12. Принцип захищеності персональних даних щодо надання адміністративної послуги
13. Принцип раціональної мінімізації кількості документів та процедурних дій, що вимагаються для отримання адміністративних послуг
14. Принцип доступності та зручності для суб'єктів звернень щодо надання адміністративної послуги
15. Підстави для одержання адміністративної послуги
16. Суб'єкт надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги
17. Перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги
18. Платність або безоплатність надання адміністративної послуги
19. Перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги
20. Способи надання адміністративних послуг
21. Єдиний державний портал адміністративних послуг

7. Індивідуальні завдання (курсів роботи)

1. Роль конституційного звернення в системі захисту прав людини.
2. Конституційна скарга та конституційне звернення: порівняльний аналіз.
3. Конституційна скарга в механізмі захисту прав людини в Україні.
4. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України.
5. Місце конституційної скарги в системі правосуддя.
6. Сучасні моделі конституційної скарги в Україні.
7. Завдання та основні функції конституційної скарги та конституційного звернення.
8. Правова регламентація забезпечення конституційної скарги та конституційного звернення.
9. Поняття та види конституційних принципів в Україні.
10. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади.
11. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина.

12. Міжнародно-правові засади співробітництва України з суб'єктами міжнародного права.
13. Теорії визнання в міжнародному праві.
14. Визнання держав та урядів в міжнародному праві.
15. Роль і значення практики Європейського суду з прав людини для правової системи України.
16. Конвенція про захист прав людини і основних свобод – нормативна основа діяльності Європейського Суду з прав людини.
17. Міжнародно-правові стандарти і національне законодавство України про правовий статус індивіда.
18. Основні стадії укладання міжнародних договорів.
19. Норми внутрішньодержавного права стосовно компетенції укладати міжнародні договори.
20. Денонсація та пролонгація міжнародних договорів.
21. Процедура ратифікації міжнародних договорів згідно законодавства України.
22. Правова регламентація участі України в міжнародних організаціях.
23. Міжнародне та національне право: аспекти співвідношення.
24. Правовий статус Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
25. Правові засоби зміни державної території.
26. Порядок встановлення державних кордонів.
27. Державний кордон України.
28. Територіальне верховенство держави.
29. Державна територія: поняття та складові частини.
30. Правовий режим континентального шельфа.
31. Правовий режим виняткової економічної зони.
32. Роль Міжнародного суду ООН у вирішенні міжнародно-правових спорів.
33. Міжнародно-правова відповідальність: поняття, цілі та підстави.
34. Відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов'язань.
35. Відповідальність держав у міжнародному праві.
36. Правомірне застосування сили як ключовий елемент систем колективної безпеки.
37. Колективна безпека як інститут права міжнародної безпеки.
38. Міжнародно-правові аспекти морських просторів.
39. Правовий режим внутрішніх морських вод і територіального моря.
40. Правовий режим архіпелажних вод.
41. Правовий режим відкритого моря.
42. Конвенція ООН з морського права 1982 р. як засіб закріплення правового статусу морських просторів.
43. Міжнародно-правова регламентація охорони та захисту морського середовища.
44. Міжнародно-правовий режим космічного простору.
45. Міжнародно-правовий режим повітряного простору.
46. Правовий режим Місяця та інших небесних тіл.

47. Міжнародна уніфікація норм про відповідальність за шкоду, заподіяну під час повітряного перевезення.
48. Виконання Україною міжнародних зобов'язань з охорони довкілля крізь призму Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.
49. Міжнародно-правові режими природокористування в сучасному міжнародному праві.
50. Судовий захист природного довкілля та екологічних прав.
- 51.Адміністративна відповідальність неповнолітніх
- 52.Адміністративне провадження за заявою фізичних та юридичних осіб щодо реалізації та захисту їх прав, свобод і законних інтересів.
53. Адміністративне провадження за ініціативою суб'єкта владних повноважень (втручальне провадження);
54. Адміністративне провадження за скаргою фізичних та юридичних осіб
- 55.Адміністративний розсуд в діяльності публічної адміністрації
- 56.Адміністративно-правове регулювання розгляду справ про адміністративні правопорушення.
- 57.Адміністративно-правовий статус учасників провадження в справах про адміністративні правопорушення.
- 58.Адміністративно-правові засади розслідування справ про адміністративні правопорушення.
- 59.Визнання адміністративним судом бездіяльності суб'єкта владних повноважень протиправною та зобов'язання вчинити певні дії як спосіб захисту порушеного права
- 60.Визнання адміністративним судом дій суб'єкта владних повноважень протиправними як спосіб захисту прав, свобод та законних інтересів особи
- 61.Визнання протиправним та скасування індивідуального акту в адміністративному судочинстві як спосіб захисту порушеного права
- 62.Встановлення адміністративним судом наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень
- 63.Джерела адміністративно-деліктного права України: становлення, сучасний стан та напрямки систематизації.
- 64.Докази в адміністративному судочинстві.
- 65.Доказу у справах про адміністративні правопорушення
- 66.Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів на публічній службі
- 67.Захист адміністративних судом порушених прав у сфері звільнення особи з публічної служби
- 68.Заходи адміністративного попередження в публічному адмініструванні
- 69.Заходи адміністративного припинення в публічному адмініструванні
- 70.Заходи процесуального примусу в загальній системі адміністративних санкцій
- 71.Індивідуальний акт як інструмент публічного адміністрування.
- 72.Інстанційна юрисдикція адміністративних справ та її розмежування
73. Нормативно-правове забезпечення надання адміністративних послуг

- 74.Обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування та відповідальність за їх порушення
- 75.Обмеження спільної роботи близьких осіб публічними службовцями та відповідальність за їх порушення
- 76.Обмеження щодо одержання подарунків публічними службовцями та відповідальність за їх порушення
- 77.Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності публічними службовцями та відповідальність за їх порушення
- 78.Обмеження, пов'язані із проходженням публічної служби, встановлені антикорупційним законодавством
- 79.Обставини, що виключають провадження в справі про адміністративне правопорушення
- 80.Оскарження постанов у справах про адміністративні правопорушення.
- 81.Особливості реалізації принципів адміністративного судочинства у скороченому провадженні.
- 82.Оспорювання нормативно-правового акту в адміністративному судочинстві: проблеми законодавства та практики
- 83.Офіційне з'ясування всіх обставин у справі як принцип адміністративного судочинства
- 84.Перегляд рішень адміністративних судів у касаційному провадженні.
- 85.Перегляд рішень адміністративних судів в апеляційному провадженні.
- 86.Підстави та порядок перегляду судових рішень адміністративних судів за виключними або нововиявленими обставинами.
- 87.План як інструмент публічного адміністрування
- 88.Поняття адміністративних спорів, що виникають із адміністративних договорів
- 89.Поняття та види судових рішення.
- 90.Поняття та особливості адміністративного акту як інструменту публічного адміністрування
91. Поняття та особливості нормально-правового акту як інструменту публічного адміністрування
- 92.Поняття, ознаки та види адміністративних процедур
- 93.Право на звернення до адміністративного суду за захистом порушених прав, свобод та інтересів
94. Правова характеристика адміністративного договору як інструменту публічного адміністрування
- 95.Правовий статус особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, та його забезпечення.
- 96.Правий статус сторін в судовому адміністративному процесі
- 97.Предметна юрисдикція адміністративних справ та її розмежування
- 98.Принципи змагальності сторін і диспозитивності в адміністративному судочинстві.
- 99.Провадження в адміністративних справах щодо оскарження нормативно-правових актів.

- 100.Провадження у справах про адміністративні правопорушення, що здійснюється органами Національної поліції.
- 101.Процедура звернення особи до адміністративного суду за захистом порушених прав, свобод та інтересів
- 102.Процесуальний порядок застосування заходів забезпечення у справах про адміністративні правопорушення.
- 103.Процесуальні документи у провадженнях в справах про адміністративні правопорушення.
- 104.Процесуальні особливості захисту адміністративним судом виборчих прав/
- 105.Розгляд справи в суді першої інстанції.
- 106.Способи судового захисту в адміністративному судочинстві
- 107.Суб'єкти адміністративного судочинства.
- 108.Судові рішення адміністративних судів на стадіях апеляційного і касаційного провадження.
- 109.Територіальна юрисдикція адміністративних справ та її розмежування
110. Форми адміністративного судочинства.

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни використовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

9. Форми та методи контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Методи контролю – усне та письмове опитування, практична перевірка виконаних завдань, тестовий та рейтинговий контроль. Контроль успішності здобувачів вищої освіти з кожної навчальної дисципліни поділяється на поточний і підсумковий контроль.

Для ефективної перевірки рівня засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю: 1) метод усного контролю; 2) метод письмового контролю; 3) метод тестового контролю; 4) метод програмованого контролю.

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу та відповідно до програми, робочої програми, силабусу.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Поточний контроль – усний (у вигляді індивідуального або групового опитування, аналізу ділових ситуацій, ділових ігор) або письмовий (у вигляді

контрольної роботи, тестів). Форми поточного контролю з кожної теми визначає викладач.

Контрольне оцінювання може проводитись в усній формі, у формі письмової контрольної роботи та/або тестування (комп'ютерного, письмового).

Контроль самостійної роботи здійснюють шляхом перевірки виконаних завдань на практичних, семінарських заняттях, написання рефератів, есе тощо.

Підсумковий контроль – контроль навчальних досягнень здобувачів з метою оцінки якості освоєння ними програми навчальної дисципліни, що проводиться в період проміжної атестації у формі заліку або іспиту (якщо дисципліна вивчається впродовж декількох академічних періодів, то підсумковий контроль може проводитися за частиною дисципліни, вивченої в даному академічному періоді). Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Структура білета передбачає три теоретичних питання.

Критерії оцінювання результатів навчання

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив від 90% тестових завдань.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 75–90% тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60–75% тестових завдань.
2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив до 60% тестових завдань.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Нормативним підґрунтям встановлення рейтингу компетентності є Закон України «Про вищу освіту». Відповідно до статті 50 Закону України «Про вищу освіту» формами організації освітнього процесу є:

1) навчальні заняття; 2) самостійна робота; 3) практична підготовка; 4) контрольні заходи.

Вищий навчальний заклад на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу (п.4 статті 10 ЗУ «Про вищу освіту»).

За рекомендацією МОН України розподіл балів з яких формується рейтинг компетентності здобувача вищої освіти відбувається між поточним контролем (60 балів) та підсумковим контролем (40 балів).

Рейтинг компетентності здобувачів ступеня магістр НАВС з навчальної дисципліни.

Рейтинг компетентності здобувачів ступеня магістр з навчальної дисципліни, що забезпечуються кафедрою включає *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) та *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи). Що відповідає пропорції за 100-бальною шкалою: максимальний рейтинг з навчальної роботи – 60 балів (мінімальний 30 балів), максимальний рейтинг з підсумкового контролю – 40 балів. Якщо здобувач ступеня магістр не зміг отримати мінімальної кількості балів з навчальної роботи (30 балів) або його загальний рейтинг компетентності складає менше 60 балів він вважається таким, що має академічну заборгованість.

Якщо здобувач ступеня магістр виявляє бажання займатися науковою роботою то йому додатково до підсумкового рейтингу компетентності з дисципліни можуть бути зараховані *бали наукової роботи*. У разі зарахування додаткових балів за результатами наукової роботи загальний рейтинг компетентності здобувача ступеня магістр НАВС з навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів¹.

Рейтинг з навчальної роботи здобувача ступеня магістр НАВС

Відповідно до структури навчального плану навчальна робота складається з *аудиторної роботи* (лекційні, лабораторні, практичні, семінарські заняття) та *самостійної роботи*.

Оцінювання компетентності з навчальної роботи здобувача ступеня магістр з дисциплін, що забезпечуються кафедрою здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 2 до 5. Важливо пам'ятати, що бали це не число, що

¹ Тобто даний рейтинг є додатковим і у разі перевищення 100 бальної шкали зменшується на ту кількість балів які її перевищують. Наприклад, *рейтинг компетентності з навчальної роботи* (аудиторна робота та самостійна робота) – 55 балів, *рейтинг компетентності з підсумкового контролю* (контрольні заходи) – 35 балів, *рейтингові бали за наукову роботу* – 20 балів, сума $55+35+20=110$, *загальний рейтинг компетентності* курсанта (слухача, студента) 100 балів.

отримуються в результаті вимірювань і обчислень, а приписане оціночне судження. Виставляючи бали, науково-педагогічний працівник має їх обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика оцінювання рівня компетентності здобувача вищої освіти

Бали	Вид рівня компетентності	Критерій оцінювання компетентності
2	Рецептивно-продуктивний	<i>Незадовільний</i> У здобувача ступеня магістр <i>відсутні знання</i> навчального матеріалу або він відмовляється від відповіді.
		<i>Низький</i> Здобувач ступеня магістр має <i>фрагментарні знання</i> , що базуються на попередньому досвіді. Не здатен формулювати визначення понять, класифікаційні критерії та тлумачити їхній зміст. Не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
		<i>Мінімальний</i> Здобувач ступеня магістр має <i>безсистемні знання</i> , допускає формально-логічні помилки при формулюванні понять, класифікаційних критеріїв та їхньому тлумаченні. Хаотично і невпевнено викладає матеріал, не здатен відділяти головне від другорядного, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань.
3	Репродуктивний	<i>Достатній</i> Здобувач ступеня магістр має <i>базові знання</i> з навчальної дисципліни. Формулює юридичні поняття, класифікаційні критерії, але допускає інтерпретаційні помилки. Може виокремити ознаки явища та їх охарактеризувати (риси, властивості, аспекти). Відповідь надається за одним джерелом навчальної літератури. При відтворенні знань застосовує репродуктивний тип мислення, відсутнє системне викладення навчального матеріалу. Не вміє доказово обґрунтовувати свої судження, допускає неточності при використанні знань для вирішення практичних завдань.

4	Конструктивно-варіативний	Добрий	Здобувач ступеня магістр має <i>грунтовні знання</i> навчального матеріалу, але під час відповіді допускає незначні помилки. Володіє категоріально-понятійним апаратом та здатен використовувати знання для вирішення практичних завдань. Може охарактеризувати склад (зміст) явища (або внутрішню побудову явища) та його елементів. Може обґрунтувати призначення явища, яке конкретизується у його функціях (напрямах впливу на інші явища). Може навести подібність та відмінність з іншими спорідненими та протилежними явищами. Відповідь надається за декількома джерелами навчальної літератури, з посиланням на нормативно-правові акти та наведенням прикладів. При відтворенні знань застосовує продуктивний тип мислення.
5	Творчий	Відмінний	<i>рівень компетентності.</i> Здобувач ступеня магістр має <i>системні знання</i> глибоко і повно засвоїв увесь навчальний матеріал, в якому легко орієнтується, володіє категоріально-понятійним апаратом, вміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Може навести особливості інтерпретації правових явищ в різних теоріях, загальне та відмінне в різних позиціях вчених, як в національному так і в міжнародному та європейському праві (в межах часу, предмету, простору). Здатен обґрунтувати перспективи розвитку правових явищ в Україні. Відповідь надається на основі знань державних програм, концепцій, проектів нормативно-правових актів, а також наукових досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Даний рівень компетентності передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення. При відтворенні знань застосовує евристичний тип мислення.

Рейтинг компетентності з навчальної роботи здобувача ступеня магістр визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу здобувача ступеня магістр отриманого на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни помноженого на коефіцієнт K_1 ($K_1=60:5=12$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача ступеня магістр визначається шляхом додавання усіх балів отриманих на семінарських та практичних заняттях з урахуванням роботи на лекційних заняттях та самостійної роботи протягом опанування навчальної дисципліни поділених на кількість відповідей здобувача ступеня магістр з округленням результату до десятих (наприклад 3,8

або 4,5)². При визначенні середньоарифметичного балу здобувача ступеня магістр необхідною умовою його зарахування є те, що відповідні бали мають бути отриманні здобувачем ступеня магістр не менше як на 50% занять з навчальної роботи. У разі не виконання зазначеної умови або коли середньоарифметичний бал здобувача ступеня магістр менший 2,5 здобувач вважається таким, що має академічну заборгованість і не допускається до підсумкового контролю.

Рейтинг з підсумкового контролю здобувача ступеня магістр

Відповідно до навчального плану підсумковий контроль з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою передбачений у формі екзамену.

Екзамен із перевірки компетентності з навчальних дисциплін, що забезпечуються кафедрою складається письмово або усно за білетами підсумкового контролю які пропонуються здобувачу ступеня магістр. Максимальна кількість балів з підсумкового контролю здобувачів ступеня магістр становить 40 балів. Кількість білетів підсумкового контролю має перевищувати кількість здобувачів ступеня магістр у навчальній групі не менше ніж на 5 одиниць.

Білету підсумкового контролю мають складатися з теоретичних і практичних питань. Білету підсумкового контролю мають відповідати таким вимогам:

- кожне питання бажано розпочинати словами: обґрунтувати..., проаналізувати..., дати оцінку..., довести... тощо, щоб забезпечити перевірку вміння здобувачів вищої освіти використовувати набуті знання для вирішення практично спрямованих завдань;

- складність білетів має бути приблизно однаковою і дозволяти здобувачу ступеня магістр за час, відведений для відповіді, глибоко та повно розкрити зміст усіх питань;

- при формулюванні завдань (питань) необхідно використовувати поняття, терміни, назви, позначення тощо відповідно до програми навчальної дисципліни.

Кількість питань в білеті підсумкового контролю з навчальних дисциплін визначається кафедрою з урахуванням специфіки дисципліни³.

Оцінювання компетентності здобувача ступеня магістр під час підсумкового контролю здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне питання. Виставляючи рівень компетентності, науково-педагогічний працівник має його обґрунтувати, керуючись логікою та існуючими критеріями (табл. 1).

Рейтинг компетентності з підсумкового контролю здобувача ступеня магістр визначається шляхом встановлення середньоарифметичного балу

² Наприклад, з дисципліни навчальним планом передбачено 5 семінарських та практичних занять. Для того щоб не мати академічної заборгованості курсант (слухач, студент) має відповідати більше ніж на 50% занять тобто на 3 парах. Отже, виконуючи зазначену вимогу він працював на першому занятті і отримав 3 бали, на другому занятті він не підготувався і отримав 2 бали (які в подальшому пересклав на 4), на третьому занятті курсант був у добовому наряді отримав 1 яку в подальшому пересклав на 3 бали, на останньому – 4 бали. Середньоарифметичний бал складає загальна сума балів поділена на кількість оцінок $(3+4+3+4) \div 4 = 3,5$. Відповідно рейтинг компетентності з навчальної роботи курсанта (слухача, студента) буде $3,5 \times 12 = 42$.

³ Наприклад, два теоретичних питання, одне практичне, одне питання з переліку питань що виноситься на самостійну роботу.

здобувача ступеня магістр отриманого за кожне питання білету підсумкового контролю помножене на коефіцієнт K_2 ($K_2=40:5=8$) з округленням результату до цілого числа.

Середньоарифметичний бал здобувача ступеня магістр з підсумкового контролю визначається шляхом додавання усіх балів отриманих за кожне питання білету підсумкового контролю поділених на кількість питань білету з округленням результату до десятих (наприклад 3,8 або 4,5)⁴.

Рейтинг наукової роботи здобувача ступеня магістр

За результатами семестрової наукової роботи здобувача ступеня магістр його рейтинг компетентності з дисципліни може бути підвищений з урахуванням рівнів результативності такої роботи.

Рейтингові бали за наукову роботу здобувачів ступеня магістр нараховуються з урахуванням рівнів результативності цієї роботи. Відповідні значення рівнів та додаткові бали визначаються згідно з таблицею (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика оцінювання рівня творчих досягнень здобувача ступеня магістр

Результати творчої роботи курсанта (слухача, студента)	Рівень результативності та додаткові бали
Стаття у факультетському (інститутському) збірнику, призове місце на конкурсі наукових робіт факультету (інституту), приз за експонат на виставці робіт, доповідь на факультетській (інститутській) науковій конференції та ін.	I рівень, факультетський (інститутський) – 5 балів
Ті ж досягнення на заходах академічного рівня, прийняття до розгляду заявки на патент та ін.	II рівень, академічний – 10 балів
Ті ж досягнення на заходах міжвузівського рівня чи МОН, МВС декілька досягнень II рівня, участь у республіканських виставках, національних олімпіадах, отримання державного патенту, заявка на закордонне патентування.	III рівень, міністерський, міжвузівський – 15 балів
Статті в міжнародних збірниках та журналах, доповіді на міжнародних конференціях і семінарах, участь у міжнародних олімпіадах, конкурсах та виставках,	IV рівень, міжнародний – 20 балів

⁴ Наприклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів, за четверте 3 бали. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5+3) \div 4) \times 8 = 30$. Або інший приклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 3 бали, за друге 4 бали, за третє 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((3+4+5) \div 3) \times 8 = 32$. Або ще приклад, курсант (слухач, студент) відповідаючи на білет підсумкового контролю за перше питання отримав 4 бали, за друге 5 балів. Відповідно його загальний рейтинг з підсумкового контролю за результатами складання екзамену буде $((4+5) \div 2) \times 8 = 36$.

Результати творчої роботи курсанта (слухача, студента)	Рівень результативності та додаткові бали
отримання закордонного патенту.	

Фіксація результатів компетентності здобувача ступеня магістр

Для занесення результатів компетентності здобувача ступеня магістр у відомість обліку успішності, залікову книжку здобувача ступеня магістр використовується таблиця співвідношення між рейтингом здобувача ступеня магістр та ECTS оцінками (табл. 3).

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Аудиторна робота (поточне накопичення балів)										Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів	
<i>max 60 %</i>										<i>max 40 %</i>	<i>max 100 %</i>	
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 1.5	T 1.6	T 1.7	T 2.1	T 2.2	T 2.3	Самостійна робота	Екзамен	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна та з урахуванням дистанцій

9.1 Під час проведення занять в очному (offline) режимі використовуються наступні засоби програмного забезпечення:

– пакет програмних продуктів Microsoft Office, а саме: Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint та ін.;

– мультимедійний проєктор, комп'ютер /ноутбук/планшет, інтерактивні дошки.

9.2 Під час проведення занять без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача використовується платформа Zoom, середовище Classroom, Moodle «Мудл», Соціальні мережі та Telegram.

11. Перелік контрольних питань по темам

1. Зміст та значення принципів Конституції України за офіційною конституційною доктриною України.
2. Конституційно-правові норми та їх класифікація.
3. Відповідальність в конституційному праві.
4. Основні положення теорії конституціоналізму: сутність, функції, риси та юридичні властивості конституції.
5. Місце науки конституційного права в системі юридичних наук.
6. Поняття, ознаки та предмет конституції.
7. Предмет та система, джерела науки конституційного права.
8. Порядок внесення змін до Конституції України.
9. Народне волевиявлення: останні тенденції змін.
10. Мажоритарна, пропорційна і змішана виборчі системи.
11. Конституційні принципи виборчого права України.
12. Поняття та соціальні функції референдуму.
13. Вітчизняний парламентаризм: сучасні конституційно-правові аспекти.
14. Верховна Рада - парламент України, її чисельний склад та структура.
15. Компетенція та акти Верховної Ради.
16. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження.
17. Конституційно-правовий статус глави держави та його вдосконалення в Україні.
18. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади.
19. Акти Президента України.
20. Виконавча влада в Україні: особливості функціонування та реформування.
21. Конституційний статус Кабінету Міністрів України.
22. Компетенція та акти Кабінету Міністрів України.
23. Центральні органи виконавчої влади.
24. Порядок формування та повноваження Конституційного Суду.
25. Місце конституційної скарги в механізмі захисту прав людини в Україні.
26. Порядок звернення із конституційною скаргою до Конституційного Суду України.
27. Особливості провадження у справах за конституційними скаргами в Конституційному Суді України.
28. Порядок застосування рішень та висновків Конституційного Суду України судами загальної юрисдикції.
29. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань організації та функціонування органів та посадових осіб публічної влади.

30. Юридичні позиції Конституційного Суду України з питань гарантування прав та свобод людини і громадянина.
31. Місцева публічна влада в сучасній Україні: поняття та ознаки.
32. Принципи місцевої публічної влади в Україні.
33. Поняття організаційної структури місцевої публічної влади.
34. Принципи публічної служби в Україні.
35. Порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України.
36. Міжнародно-правові питання участі України в міжнародних організаціях.
37. Дія міжнародного права в національній правовій системі України.
38. Міжнародно-правові інструменти впливу правової системи Європейського Союзу на правопорядок України.
39. Правове регулювання застосування сили у міжнародних відносинах та систем колективної безпеки.
40. Статус та режим морських просторів.
41. Міжнародно-правові засади статусу та режиму повітряних та космічних просторів.
42. Міжнародні зобов'язання України у сфері захисту прав людини та міжнародні механізми контролю за їх виконанням.
43. Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища.
44. Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю.
45. Міжнародно-правові засоби вирішення спорів.
46. Міжнародно-правові підстави та засоби зміни державної території.
47. Практика розгляду спорів за участі України у міжнародних судових установах.
48. Наслідки порушення міжнародно-правових зобов'язань у міжнародному праві.
49. Поняття та ознаки міжнародних правопорушень.
50. Склад міжнародних правопорушень.
51. Класифікація міжнародних правопорушень.
52. Санкції в міжнародному праві.
53. Система міжнародно-правових принципів співробітництва держав.
54. Спеціальні принципи співробітництва у боротьбі зі злочинністю.
55. Зміст принципів взаємності та добровільності співробітництва.
56. Принцип забезпечення правової допомоги та правового захисту.
57. Принцип обмеження співробітництва тільки у справах про злочини загально кримінального характеру.
58. Принцип невідворотності відповідальності за вчинене правопорушення.
Принцип гуманізму.
59. Основні напрями міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю.
60. Форми міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності.
61. Адміністративна послуга - результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг.
62. Адміністративне законодавство та відносини відповідальності публічної

- адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність;
- 63.Адміністративне право та відповідальність індивідуальних і колективних суб'єктів за порушення встановленого публічною адміністрацією порядку і правил.
  - 64.Адміністративні процедури під час реалізації функцій публічної адміністрації
  - 65.Види адміністративних процедур.
  - 66.Визнання адміністративним судом дій суб'єкта владних повноважень протиправними як спосіб захисту прав, свобод та законних інтересів особи
  - 67.Визнання протиправним та скасування індивідуального акту в адміністративному судочинстві як спосіб захисту порушеного права
  - 68.Втручальні адміністративні процедури
  - 69.Дискреційні повноваження адміністративного органу
  - 70.Дослідження обставин справи та збирання доказів
  - 71.Єдиний державний портал адміністративних послуг
  - 72.Законодавство про адміністративну процедуру
  - 73.Класифікація адміністративних послуг.
  - 74.Наявність у особи суб'єктивного права звернення з вимогою про надання адміністративної послуги.
  - 75.Оскарження рішень у сфері надання адміністративних послуг
  - 76.Оформлення та зміст адміністративного акта
  - 77.Перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги
  - 78.Підходи до поняття адміністративна процедура.
  - 79.Поняття та ознаки адміністративних послуг.
  - 80.Порядок прийняття та вимоги до процедурного рішення
  81. Порядок прийняття та вимоги до процедурного рішення
  - 82.Початок адміністративного провадження та підготовка справи до вирішення
  - 83.Право на адміністративне оскарження
  - 84.Право на судове адміністративне оскарження
  - 85.Правова регламентація адміністративних процедур.
  - 86.Правовий статус суб'єкта надання адміністративних послуг.
  - 87.Правові засади надання адміністративних послуг
  - 88.Юрисдикція адміністративних справ
  - 89.Принцип верховенства права, законності та юридичної визначеності щодо надання адміністративної послуги
  - 90.Принцип доступності та зручності для суб'єктів звернень щодо надання адміністративної послуги
  - 91.Принципи адміністративної процедури
  - 92.Принципи надання адміністративних послуг.
  - 93.Своєчасність і розумний строк в адміністративній процедурі

12. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 р. URL/ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>.
2. Загальна декларація прав людини: URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>.
4. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>.
5. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
6. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> .
8. Закон України «Про запобігання корупції» // Відомості Верховної Ради, 2014, № 49, ст.2056
9. Закон України «Про адміністративні послуги» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 32, ст.409

Основна

1. Bilousov Y, Chyzhov D., Osaulenko A., Perelyhina R., Derevianko S. International institutions in the mechanism for the protection of human rights and freedoms in the national security context. *Cuestiones Politicas*, Vol. 40, N 73 (2022), 108-127. URL : <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4073.05>.
2. Osaulenko, A., Tarasov, O., Turchyna, M., Sviderska, N., & Doroshchuk, N. (2022). Features of correlation between the rules of international and national law. *Особливості співвідношення норм міжнародного та національного права Amazonia Investiga*, 11(52), 135-141. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.52.04.14>
3. Адміністративне право : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / [Ю. П. Битяк та ін.]. - 3-тє вид., допов. та перероб. - Харків : Право, 2018. - 183 с.
4. Адміністративне право і процес: теорія та практика правозастосування : монографія / Р. С. Мельник. - Херсон : Гельветика, 2019. - 211 с.
5. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / [В. Галуцько та ін. ; редкол.: В. Галуцько (голова) та ін.]. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. - 445 с..
6. Адміністративно-процедурне право: навч.-метод. посібник / І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий. О. : Юридична література, 2008. 288 с.
7. Бандура С. О. Адміністративно-правові засади адміністративного права України та країн-учасниць ЄС (Греції, Болгарії, Іспанії, Румунії) порівняльно-правовий аналіз [Текст] : монографія / С. О. Бандура . - Херсон : Гельветика, 2019. - 156 с.

8. Бисага Ю. М., Крегул Я. М., Куцин М. М., Нечипорук Г. Ю. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: монографія. Видавничий дім "Гельветика", 2020. 262 с.
9. Виконання Україною міжнародних зобов'язань з охорони довкілля крізь призму Угоди про асоціацію з Європейським Союзом : матер. міжнар. наук.-практич. конф. (м. Київ, 22 квітня 2019 року. – Київ : ВГО «Українська асоціація міжнародного права», 2019. – 204 с.
10. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН: теорія і практика : монографія / В. П. Кононенко. – Київ-Одеса : Фенікс, 2018. – 438 с.
11. Губернська Н.Л. Стадії адміністративних процедур : поняття та види. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 32. Том. 3. С. 11-15.
12. Гультай М. М. Захист прав і свобод людини та громадянина Конституційним Судом України. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. посіб. / Н. В. Аніщук, М. В. Афанасьєва, Н. М. Бакаянова та ін. ; за заг. ред. А. Р. Крусян та А. А. Єзерова. Київ : Юрінком Інтер, 2018 С. 438-456.
13. Гультай М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
14. Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: курс лекцій / М. М. Гультай. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 269 с.
15. Гультай М., Федоренко Т. Уніфікація міжнародних і національних стандартів з прав людини: інститут конституційної скарги (теоретичне обґрунтування та сучасний стан). Вісник Конституційного Суду України. 2018. №3. С.162-174.
16. Закаленко О. В. Адміністративні процедури: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) [Електронний ресурс] / О. В. Закаленко, Д. А. Козачук, А. Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2019. – 48 с.
17. Калиновський Б. Конституційна реформа: теоретичні й правові основи. *Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи* : зб. матеріалів Другої міжнародної науково-практичної конференції (Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 16 жовтня 2020 р.) / Упоряд. І.Д. Софінської. Львів : Каменяр, 2020. С. 123-126
18. Калиновський Б.В. Місцева публічна влада в Україні: поняття та сутність. *Децентралізація публічної влади: національний та зарубіжний досвід* : Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 6 листопада 2020 р. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. 116 с.
19. Калиновський Б.В. Теоретичні та правові основи нормотворчої діяльності місцевої влади в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2019. №2 (4). С. 25–38.
20. Калиновський Б.В., Кулик Т.О. Конституційні засади системи надання адміністративних послуг органами місцевої публічної влади в Україні.

Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління. К., 2019. №3 (5). С. 218–234.

21. Коваленко В. Ф., Товста С. П. Конституційне право та конституційна інженерія в сучасних українських реаліях. *Імідж сучасного педагога.* 2019. №. 3 (186). С. 14-18.

22. Коломійцев П. О. Забезпечення конституційної законності в діяльності юрисдикційних органів України : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ, 2023. 222 с.

23. Коломоєць Т.О. Кодифікація адміністративно-процедурного законодавства України: питання теорії та практики : монографія / Т.О. Коломоєць, Д.С. Астахов. Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 254 с.

24. Колпаков В.К. Послуги в предметі адміністративного права / В. К. Колпаков // Науковий вісник Національної академії внутр. справ: Науково-теоретичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 23 – 32.

25. Конвенція про Міжнародну морську організацію 1948 року в редакції 1982 року // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 2004. – № 4. – Книга 1. – Ст. 871.

26. Конституційне право України : навч. посіб. / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, І. І. Дахова та ін. Харків : Право, 2021. – 368 с.

27. Конюхов М. „Космічна галузь і міжнародне співробітництво” // ”Урядовий кур’єр”. - № 51. - 2005. - С. 18.

28. Косяк Н.В. Конституційно-правові основи забезпечення обов’язковості виконання судового рішення в Україні : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ, 2023. 280 с.

29. Кузнецов С.О. Морське право : підручн. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна. – Одеса : Фенікс, 2011. – 382 с.

30. Курс адміністративного права України: підручник / За ред. О. В. Кузьменко / Юрінком Інтер, 2018. — 904 с.

31. Лагода О.С. Адміністративна процедура: теорія і практика застосування : авторе. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Ірпінь. 2007. 21 с.

32. Лебедева А. Окремі правові аспекти відповідальності міжнародних організацій за порушення міжнародних зобов’язань. *Підприємництво, господарство і право.* 2018. №12. С. 358–362.

33. Мануїлова К.В. Міжнародна уніфікація норм про відповідальність за шкоду, заподіяну під час повітряного перевезення. *Митна справа.* 2014. №6. С. 12–18.

34. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів, 2004. — 256 с.

35. Миронюк А. І. Міжнародно-правова регламентація охорони та захисту морського середовища : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.11. Київ, 2020. 202 с.

36. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року // Офіційний вісник України. – 2009. – № 60. – Ст. 2148.

37. Міжнародний судовий форум : «Судовий захист природного довкілля та екологічних прав» (м. Київ, 7 листопада 2019 року) : Збірник матеріалів. — Київ, 2019. — 192 с.
38. Морозюк Р. Відповідальність держав у міжнародному праві. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №11. С. 249–251.
39. Настільна книга громадянина / С. С. Чернявський, К. Б. Левченко, Б. В. Калиновський та ін. Харків: Фоліо, 2019. 938 с.
40. Науково-практичний коментар до Закону України «Про адміністративну процедуру» / авт. колектив: Андрійко О. Ф., Бевзенко В. М. та ін.; за заг. ред. Тимошука В. П. – Київ, 2023 – 545 с. .
41. Осауленко А.О. Декларація про державний суверенітет України як основа вітчизняних реформ. *Україна як суверенна, незалежна, демократична, соціальна і правова держава: історія становлення, сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали Регіональної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 30 вересня 2022 р. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 74–77.
42. Осауленко А.О. Міжнародні стандарти з прав і свобод засуджених. *Інноваційні тенденції сьогодення в сфері природничих, гуманітарних та точних наук* : матеріали II Міжнародної наукової конференції, м. Дніпро, 17 березня, 2023 р. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2023. С. 108–109.
43. Осауленко А.О. Права людини в освітній сфері: практика Європейського суду з прав людини. *Актуальні проблеми держави і права*. 2022. Вип. 94. С. 76–80. URL: <http://apdp.in.ua/v94/9.pdf>
44. Підготовка до єдиного державного кваліфікаційного іспиту здобувачів магістратури 081 «Право» [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. проф. С.Д. Гусарева. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. – 184 с.
45. Правове регулювання індивідуального застосування сили. URL: https://pidru4niki.com/1376110646765/pravo/pravove_regulyuvannya_individualnog_o_zastosuvannya_sili
46. Правове регулювання індивідуального застосування сили. URL:<https://westudents.com.ua/glavy/65410-195-pravove-regulyuvannya-ndividualnogo-zastosuvannya-sili.html>
47. Принципи адміністративного права у відносинах між особами та органами публічної влади [Текст] : посібник. - Київ : Ратіо Дециденді, 2020. – 88 с.
48. Прищеп О.І. Проблематика процедури прийняття правових актів управління. Проблеми законності. 2009. Вип. 101. С. 209-215.
49. Савчин М.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020. Монографія. Ужгород: ТОВ "РІК-У", 2020. 384с.
50. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 556 с.
51. Солодова К. Ю. Практика Європейського суду з прав людини у системі джерел адміністративного права [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Солодова Катерина Юріївна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ, 2020. - 20 с.

52. Спектор О. М. Міжнародно-правові режими природокористування в сучасному міжнародному праві. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 4. С. 291–298.

53. Стельмах О. С. Міжнародно-правовий режим безпеки дослідження та використання космічного простору в мирних цілях : дис. ... канд. юр. наук : 12.00.11. Київ, 2016. 240 с.

54. Сьох К. Я. Пріоритетні напрями реформи системи місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади/ К. Я. Сьох // Правові реформи в Україні: реалії сьогодення: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 31 жовт. 2017 р.) Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 83-87.

55. Сьох К.Я. Механізм реалізації права громадян України на державну службу в органах державної влади України/ *Південноукраїнський правничий часопис*. №1. 2020. С. 136 – 139.

56. Сьох К.Я. Реформи у сфері децентралізації влади: д-освід Польщі для України. *Наше право. Спеціалізоване видавництво*. №1, 2018. С. 48-52

57. Тетарчук І., Дяків Т. Конституційне право України. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К., Центр учбової літератури, 2020. 218 с.

58. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : монографія / В.П. Тимошук. К. : «Конус-Ю», 2010. 296 с.

59. Тимченко Л. М. Процедура надання адміністративних послуг в контексті євроінтеграційних процесів [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Тимченко Лілія Михайлівна ; Ун-т мит. справи та фінансів. - Дніпро, 2020. - 17 с.

60. Тодошак О.В. Заохочувальні адміністративні процедури: поняття, стадії, правове регулювання. Актуальні проблеми політики : зб. наук. праць. 2008. Вип. 33. С. 60-63.

61. Циверенко Г.П. Відповідальність держав у міжнародному праві. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2017. Т. 28 (67) №. 2. С. 66–70.

62. Шарая А. А. Принципи адміністративно-процедурного права: питання теорії та практики [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Шарая Анна Анатоліївна ; Запоріз. нац. ун-т. - Запоріжжя, 2020. - 36 с.

63. Школик А. М. Адміністративно-процедурне законодавство в Україні: становлення та систематизація [Текст] : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Школик Андрій Михайлович ; Запоріз. нац. ун-т. - Запоріжжя, 2020. - 41 с.

64. Ямкова І.М. Адміністративні процедури як форма діяльності публічної адміністрації щодо регулювання підприємництва. Порівняльне аналітичне право. 2014. № 1. С. 211-222.

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <https://www.kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України.
4. <http://president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України.

